

dem. I aarene 1860—69 var der saaledes parallelklasser, og der dimittertes omkring 40 for hvert aar.¹⁾

Skolen ledes av dygtige bestyrere og lærere ogsaa i den følgende tid. 15 august 1889 feiret den sit 50 aars jubilæum med megen høitidelighet og under stor tilslutning av tidligere elever. Ved festgudstjenesten forrettet kun prester som før hadde været elever av seminaret. Under festen indviedes skolens fane, med inskrift: „Livssæd for kommende dage“²⁾. I forbindelse med jubilaet oprettedes „Darres legat“ for trængende elever.

I 1892 besluttet stortinget at seminaret skulde flyttes til Levanger. Her fik det først lokale i en kommunen tilhørende bygning; men da denne brændte i mai 1897, bevilget stortinget midler til opførelse av nye, rummelige lokaler, og Levanger seminar kom nu i besiddelse av landets utvilsomt prægtigste seminarbygning. Den indeholder 6 klasseværelser, naturfagsal og samlingsrum, læseværelse, tegnesal, gymnastiksal, sløidsal og bibliotek. Bygningen blev indviet i september 1900 av biskop Wexelsen³⁾.

Elevantallet, som i 1839 var 13, beløp sig i 1849 til 24, og var i 1859 46, i 1869 74, i 1879 51, i 1889 50, i 1899 63 (forberedelsesklassens elever ikke medregnet); i 1909 99; i skoleaaret 1913—14 utgjør antallet 94. Seminarrets samlede antal dimittender til utgangen av skoleaaret 1912—13 utgjorde 1 672.

Bestyrere har været: 1. *Hans Jørgen Darre*, f. 1803, bestyrer 1838—49; han var senere (1849—60) biskop i Trondhjems stift. 2. *Carl Peter Parelius Essendrop*, f. 1818, bestyrer 1849—59, senere biskop og statsraad. 3. *Nicolai Ulstad*, f. 1808, cand. theol., bestyrer 1860—74. 4. *Nils Aars*, bestyrer 1874—82, senere bestyrer ved Asker seminar. 5. *Christian Otto Magnus Falkenberg*, f. 1851, cand. theol.; bestyrer fra 1882, rektor fra 1902.

De øvrige lærere er for tiden: *Ingvald Bleken*, f. 1860, overlærer 1908. *Søren Nordeide*, f. 1872, adjunkt 1907, overlærer 1913. *Severin Eskeland*, f. 1880, adjunkt 1908, overlærer 1913. *Julie Bragstad*, cand. phil., ansat 1892. *G. Bohn*, f. 1875, ans. 1902. Øvelseslærer: *Andreas Notø*, ans. 1909.

Stord offentlige lærerskole.³⁾

Stord seminar er opprettet ved kgl. resolution av 20 september 1838. Da det gjaldt at finde den rette mand for stillingen som seminarrets bestyrer, kom oppmerksomheten til at fæste sig ved

¹⁾ Senere er ny fane anskaffet.

²⁾ Norsk Skoletidende 1900 s. 637.

³⁾ Væsentlig efter opplysninger fra rektor Deinboll; for enkelte punkter er benyttet P. Roti Stord seminar i det nittende århundrede (1909).

den begavede og kundskapsrike sogneprest til Stord *Claus Daae*. Han skulde fungere som forstander, bestyrer og førstelærer samt regnskapsfører. Da reglementet for Asker seminar av 1837 — med de nødvendige tillem্পninger — skulde gjøres gjældende ogsaa for dette seminar, gjorde bestyreren et besøk ved Asker seminar for at sætte sig ind i ordningen her.

Stord seminar begyndte sin virksomhet 31 oktober 1839, hvilken dag regnes som seminarets stiftelsesdag. Der avholdtes den dag optagelsesprøve, hvorefter det første kuld, 20 elever, blev optat; disse var alle fra vestlandet. I august 1840 blev 10 nye elever optat. Som betegnende for datidens samfærdselsforhold kan anføres at søndmøringene og nordfjordingene paa en i fællesskap leiet storbaat, lastet med niste, rodde den 40 sjømil lange vei til Stord, hvor baaten blev liggende til de i december 1841 vendte tilbake paa samme vis efter avlagt dimissionseksamen. Men saa var alle modne mænd, 30 — 32 år gamle; den ene var ogsaa gift, og hadde hustruen med.

Skolen holdtes paa Stord prestegaard, hvor to smaa rum var leiet for 100 spd. aarlig. I det mindste rum var der ikke engang plads til et kateter. Første dimissionseksamen blev avholdt i december 1841, da 12 elever utgik fra seminaret. I de første 20 aar blev dimissionseksamen avholdt to ganger aarlig, i juni og december; elevene evnet som regel ikke at tilegne sig stoffet paa to aar, og opholdt sig gjerne 2½ — 3 aar ved skolen, idet de dimittertes naar lærerne fandt dem modne dertil. Elevantallet, som oprindelig ikke skulde overstige 30, økedes etterhaanden til ca. 50, og i slutten av 1850-aarene blev søkningen saa stor at der i 1861 blev opprettet en paralelklasse.

Indtil 1875 fungerte sognepresten paa Stord som seminarrets bestyrer. Siden har seminaret hat sin egen bestyrer; men sognepresten har indtil 1904 været knyttet til seminaret som religionslærer. I 1878 blev seminaret atter utvidet med en paralelklasse, og elevantallet steg til 84; lærerpersonalet, som hadde tallet — foruten bestyrer — andenlærer og tredjelærer, blev da forøket med en fjerdelærer. Imidlertid blev den ene paralelklasse og fjerdelærerposten inddraget i 1888. I aarene 1897 — 1902 var en forberedelsesklasse med egen lærer knyttet til seminaret, og i aarene 1903 — 06 et kursus for smaaskolelærere.

Skolens vekst hadde imidlertid medført nødvendigheten av rummeligere og mere tidsmessige lokaler. Et par smaabruk blev indkjøpt, og der reistes en ny seminarbygning, som blev tat i bruk i 1866. Den forrige seminarbygning paa prestegaarden blev flyttet og indredet til lokale for øvelsesskolen; nu tjener den som sløidrum, idet der i 1881 blev opført ny bygning for øvelsesskolen. I 1870 fik seminaret eget gymnastiklokale;